

Wim Anker

De 'advocaat der uitzichtlozen' heeft goed nieuws voor zijn cliënten die voor altijd vast zitten: levenslang heeft zijn langste tijd gehad.

HILBERT MEIJER BEELD HET HOGE NOORDEN / JACOB VAN ESSEN

Recht op het podium

Diep van binnen schuilt er een pastor in Wim Anker. Hij ziet zijn cliënten allereerst als mens, pas dan als pleger van soms gruwelijke feiten. De wereld zou er mooier van worden als iedereen zo zou kijken, denkt de bekende strafpleiter. 'Zie je alleen een dader, dan zeg je al gauw: opsluiten, sleutel in de gracht en wegwezen.'

Wim Anker houdt niet van rimpelingen in de vijver. Pas trof hij een man in de hal van het advocatenkantoor met een plastic tas vol vreemde valuta. Die stond na twee minuten weer buiten. De broers Anker nemen geen contacten aan. Zuiverheid voor alles. Anker heeft de zes principiële uitgangspunten waar zijn kantoor nimmer van afwijkt, uitgeprint klaarliggen. De broers willen geen tuchtrechter die over hen oordeelt, geen waarschuwing, geen berisping. 'Dat is tot nu toe prachtig gelukt en dat moet zo blijven.' Wim Anker houdt ook niet van glitter en glamour. Toen

Een bureau zonder computer, op tafel een Perzisch kleedje, een plant die te lang geen water heeft gehad.

vakgenoten hem in 2015 uitriepen tot advocaat van het jaar, mocht hij een week lang in een splinternieuwe Jaguar rijden. Een ietwat ongelukkig cadeau voor de man die al jaren de boer op gaat om het idee weg te nemen dat advocatuur gelijk staat aan dure auto's, maatpakken en zakken met geld. 'Volstrékt verkeerd beeld', zegt hij met stevige klemtoon. 'Bovendien: ik rijd al 34 jaar niet meer zelf.'

Het historische kantoorpand van Anker & Anker in het centrum van Leeuwarden is stijlvol – maar glitter en glamour, nee. Eerder gezellig en knus, met smalle trappen, huiselijke kamers en een team van juristen, secretaresses, telefonistes en chauffeurs dat er al jaren werkt. De werkkamer van Wim Anker is van het formaat slaapkamer. Een bureau zonder computer, een tafel met een Perzisch kleedje, een grote plant die te lang geen water heeft gehad. Een van de wanden hangt vol vogelafbeeldingen. Anker pakt zijn nieuwste aanwinst van de grond: een foto op stevig karton die pas in de *Leeuwarder Courant* stond. 'Al die kanoeten en dan daar-tussen die grote sterm die onverstoortbaar z'n jong voert. Prachtig.'

Prachtig – dat woord behoort tot het standaard vocabulaire van de bekende strafpleiter. Prachtig vindt hij zijn optreden in de Koninklijke Schouwburg, de strijd tegen het OM, zijn haast symbiotische relatie met broer Hans, zijn dochter Marlies die als klein meisje met haar jip-en-janneke-koffertje meegang naar kantoor, een vonnis dat goed uitpakt, proefprocessen die tot wetswijzigingen leiden, aanbiedingen voor eerbiedwaardige functies in het parlement, het verenigingsleven van Akkrum, de saamhorigheid in het Abe Lenstrastadion.

keerzijde

De keerzijde van het leven kent hij ook: daden van zijn cliënten betreft hij uit eigen beweging als 'vreselijk' en 'algrijpselijk'. 'We hebben zedenzaken gehad, een zevenvoudige moord, een vijfvoudige, heel vaak driefvoudige, dubbele.' Privé ging het ook niet allemaal prachtig. Op 30 december 2013 kreeg tweelingbroer Hans, aan wie hij zo veel houvast heeft, een dramatisch fietsongeval waarbij beide benen verbrijzeld raakten. Wim heeft zelf vier burn-outs achter de rug, kreeg professionele hulp om er weer bovenop te komen. 'Dat heeft me geholpen, maar ik vond Hans' tip het

mooiste. Die zei: als een zaak niet goed afloopt, blijf jij daar-in hangen, en als 'ie prachtig afloopt, dan hol je meteen weer naar de volgende zaak. Maar euforie moet je niet uitstellen. Als Heerenveen scoort, juich je ook niet pas na twintig minuten, maar meteen, pats boem.'

Een jaar geleden verhuisde hij naar Leeuwarden vanuit Akkrum, het dorp waar hij 59 jaar heeft gewoond en waar hij altijd dacht te blijven. 'Dat heeft met privéproblematiek van doen. Ik heb een moeizame periode gekend. Daar ga ik verder niet te veel op in, het is al zwaar genoeg.' Later komt hij er zelf op terug. 'Ik heb nu een nieuwe relatie met een journalist van de *Leeuwarder Courant*. Het gaat heel goed en ik ben met haar ook al naar Andalusië geweest. Hans zegt ook: "Nou, nou, nou, het moet niet gekker worden". 'Het is volgens hem een teken dat een man met ijzeren gewoonten ook flexibel kan zijn.'

theatercollege

Een jaar geleden zette Wim Anker nóg een koerswijziging in. Hij is minder in rechtszalen te vinden, en vaker in theaters en collegezalen. Op straat in Leeuwarden, voor de bibliotheek hangen posters die het theatercollege van Wim Anker in de Harmonie aankondigen. 'Op veler verzoek (reprise)', staat erbij. Een avondvullend programma waar hij een juridisch college lardeert met beelden uit de documentaires die over het advocatenkantoor zijn gemaakt. Dat je met een serieus verhaal over strafrecht volle zalen kunt trekken – Wim Anker is er zelf het meest verbaasd over. 'Als ik entertainment had gewild, had ik het samen met mijn broer moeten doen, dan zou het frivoler zijn.'

Wim en Hans, de eeneiige tweeling, zijn gerenommeerde strafpleiters en een komisch duo in een. Wie de een was geweest zonder de ander is onmogelijk te reconstrueren. 'Mijn moeder zei wel eens: Hans had het alleen gered, Wim waarschijnlijk niet. Dat weet je niet. Ik heb inzinkingen gehad, Hans is de sterkere persoonlijkheid, maar hij heeft ook zijn slechtere momenten gekend. Samen hebben we lastige discussies gehad. Maar dat we samen zijn, is voor ons een zegen geweest.'

Belgische postzegel

De tweeling is, zoals dat in jongensboeken heet, onafscheidelijk. Sinds 58 jaar brengen de honkvaste broers de zomers door in Slenaken, eerste met hun ouders, later met hun gezinnen. Altijd hetzelfde hotel, dezelfde kamers. Niet bepaald wereldreizigers. Anker vertelt hoe hij en Hans tijdens een wandeling, net over de grens in Teuven, eens een ansichtkaart postten. Belgische postzegel erop en de tekst: 'We zitten weer in het buitenland'. Zijn ogen twinkelen.

Veertig jaar zitten ze samen in de activiteitencommissie van Akkrum. 'Die verandert in al die decennia nauwelijks van samenstelling.' Ze haalden wereldkampioenen schaken Max Euwe naar hun dorp, operazangeres Cristina Deutekom, violist Jaap van Zweden, Mini en Maxi. Ze gaven jarenlang samen commentaar bij het Fries kampioenschap mastklommen en slingeraap en de jaarlijkse badeendjesrace. En ook veertig jaar zitten ze naast elkaar op dezelfde stoelen in vak 2 van het Abe Lenstrastadion in Heerenveen. 'We missen zelden een thuiswedstrijd. Vooraf gaan we in Akkrum naar het café, al 25 jaar met dezelfde ploeg. Heerenveen is een dorpsclub zonder enige vorm van ellende. Ja, een keer goal-

de het publiek krentenbollen op het veld, toen was de clubvoorzitter heel boos.'

vechten

Veel van hun huidige leven schrijft Wim toe aan zijn ouders, te beginnen met hun beider keuze de advocatuur in te gaan. 'We hebben allebei een sterk gevoel voor rechtvaardigheid en hulpverlening. Dat komt door het ouderlijk milieu. Pa was burgemeester, een sociale man. Een burgervader meer, die met iedereen goed kon. Rijk, arm, links, rechts, gelovig, atheïst. Een verbindende man, laagdrempelig. Hij stimuleerde ons om na de hbs rechten te gaan doen. Hans en ik volgden op de hbs al elke week rechtszittingen. Dan kijk je: wat doet de officier, wat doet de rechter, wat doet de advocaat? En al snel zeiden we toen tegen elkaar: dat is het. Vechten, strijden, knokken, knallen (klapt in zijn handen) voor de eenling tegen een sterk apparaat van politie en OM. We waren er dus snel uit.'

De gebroeders Anker waren aanvankelijk niet bekend bij het grote publiek. Dat veranderde eind jaren tachtig, toen Ferdi E., ontvoerder en moordenaar van Gerrit Jan Heijn, Wim Anker vroeg hem te verdedigen. Sindsdien melden zich

'Ma zei: Wim is een kruising tussen een raadsman, hulpverlener en predikant.'

meer bekende criminelen en behoren Wim en Hans Anker tot de bekendste advocaten van Nederland. 'Sommige mensen zeggen: jullie zijn gewoon gebleven', zegt Wim Anker. 'Dan zeg ik: er is niks makkelijker. Je moet geen toneel gaan spelen, dan moet je een rolletje uit je hoofd gaan leren.' Later, toen pa gepensioneerd was, namen Wim en Hans hem mee naar zittingen. Vroeg de chauffeur hem op de terugweg wat hij vond van het pleidooi van zijn zoon, dan antwoordde hij steevast ontwijkend: 'De officier had een sterk verhaal.' Wim Anker schudt zijn hoofd, hij oogt ontroerd. 'Pa is 85 geworden, hij is van een generatie die nooit zou zeggen: jongens jullie doen het goed of ik ben trots op jullie. Dat hoor-den we altijd via hun buurman. Die zei dan: pa heeft een mooie dag gehad hoor, hij vond het een prima pleidooi.'

kruising

Zijn moeder was opener, over haar twijfels en trots. 'Toen wij gingen studeren en de advocatuur gingen, zei pa: die reddten het wel. Maar ma zei: nou, Hans wel, maar Wim, die is meer een kruising tussen een humanistisch raadsman, een maatschappelijk werker en predikant. Dat had moeder goed gezien. Hans en ik zijn toch niet helemaal identiek.' De maatschappelijk werker in Wim Anker komt vooral boven in zijn bezoeken aan cliënten die veroordeeld zijn tot levenslang of langdurige tbs. In een NCRV-documentaire (2011) over de gebroeders Anker is te zien hoe hij zedende-linquent Theo H. bezoekt, tbs'er sinds 1960.

▶▶ vervolg op pagina 6

PRINCIPIEEL EN SOCIAAL

- ▶ Geboren op 27 februari 1953 in Leeuwarden, opgegroeid in Akkrum.
- ▶ Lagere school, mulo, hbs-a, rechten aan Rijksuniversiteit Groningen.
- ▶ 1991: begint eigen kantoor Anker & Anker Strafrechtadvocaten te Leeuwarden, later uitgebreid met de maatschap Anker & Anker Opleidingen.
- ▶ Advocaat in vele geruchtmakende rechtszaken. Verdedigde onder andere Ferdi E., Richard Klinkhamer en kindermisbruiker Robert M.

- ▶ Anker & Anker doet 60 procent van de zaken pro Deo. 'We zijn een kantoor met een sociaal gezicht.'
- ▶ Vader van Marlies. 'Ze heeft Sociaal Pedagogische Hulpverlening gedaan. Prima. 'Dochter van' zijn is nooit makkelijk.'
- ▶ Won de Duidelijketaalprijs (2012), werd door collega's uitgeroepen tot de meest gewaardeerde advocaat van Nederland (2015), benoemd tot Officier in de orde van Oranje Nassau (2016). 'Er zijn weinig juristen die én advocaat én officier zijn.'

►► vervolg van pagina 5

'Pa was burgemeester, eerst op Vlieiland. Toen op Schiermonnikoog en daarna was hij 22 jaar burgemeester van de gemeente Utingeradeel. Het gemeentehuis stond in Akkrum en daar gingen we ook wonen. In december 1957 mochten Hans en ik symbolisch de eerste steen leggen van de nieuwe ambtswoning in Akkrum, het huis waar ik 24 jaar heb gewoond. De metselaartjes op deze foto zijn vier jaar. Dat is meteen ook onze laatste technische handeling geweest. Wie wie is, zou ik absoluut niet weten. Ik ga ervan uit dat ik Wim ben, maar zeker is dat niet. Pa zei: ik heb jullie bij het in bad doen waarschijnlijk wel acht keer gewisseld. Op onze kleren stond vaak onze naam geborduurd, was dat niet het geval, dan was het zelfs voor mijn moeder een groot probleem ons uit elkaar te houden. Later is het verschil wel duidelijker geworden.'

'Als ik deze foto zie, realiseer ik me dat er mensen in mindere omstandigheden zijn groot geworden. Zeer dikwijls zijn onze cliënten slachtoffer van hun omstandigheden. Dan lees ik het rapport van het Pieter Baan Centrum, dat gaat van geboorte tot het gepleegde feit, en dan denk ik op pagina 11 al: dit komt niet goed, wat een start, wat een start. Ik heb cliënten die in een bandeloos gezin zijn grootgebracht, totaal affectief verwaarloosd zijn of misbruikt binnen het gezin. En dan word je achtien en moet je zelf verder. Dat kan gewoon niet, en dan gaat het vaak ook vreselijk mis. Ik heb contact met een man die nu tbs heeft, een heel simme man. Hij heeft geen opleiding gehad, maar ik heb wel eens tegen hem gezegd: vier wiegles verder, en je had naar de universiteit gekund. Daarom moet je je zegeningen tellen. Hans en ik staan daar ook geregeld bij stil.'

Wim neemt de tijd, luistert muziek met de overduidelijk beperkte tbs'er, maakt lol met hem en praat hem moed in, vaderlijk en met compassie. 'Dan ben je niet zo heel juridisch bezig, maar veel meer humaan.'

De predikant in hem was in de voorbije jaren zichtbaar in volgepakte kerken, waar hij meerdere keren een lekenpreek hield. De doopsgezind opgevoede advocaat heeft teksten die vertrouwd klinken in de kerk: 'Iedereen verdient een tweede kans', en: 'Oordeel niet en veroordeel niet.'

'Wordt er in kleine gemeenschappen iemand aangehouden, dan hoor je al snel: nou, dat verbaast me niks. Ik zeg dan: eigenlijk zou u dat niet meer moeten doen. In de kerk niet en in de bovenzaal van het café niet.'

Dat de mens van nature slecht is en geneigd tot alle kwaad, zal Anker de Heidebergse Catechismus niet snel nazeggen.

'Eerst de mens, en dan het feit', dat is altijd de kern van zijn preek.

'Hans en ik bezoeken mensen die de meest vreselijke delicten hebben begaan. Na twee, drie ontmoetingen zie ik niet meer de feiten, niet de beelden, maar een mens. Zie je alleen een dader, dan zeg je al gauw: opsluiten, sleutel in de gracht en wegwezen.'

Toen Robert M., hoofdpersoon in de grootste zedenzaak ooit, Anker vroeg hem te verdedigen, stremde hij toe. Hij heeft enige jaren de verdediging gevoerd samen met kantoorgenoot Tjalling van der Goot. Anker werd uitgeroepen tot pedoadvocaat, kreeg bedreigingen door de bus en stenen door de ruit. 'Dat stemt niet tot vrolijkheid', zegt hij. 'Overdag verdedigen wij onze cliënten en 's avonds en in de weekenden onszelf.'

'In twee zaken heb ik gepleit voor vrijspraak. En dan boem, levenslang. Daar heb ik nog weleens last van.'

Maar cliënten weigeren op grond van wat ze gedaan hebben, doet hij niet – dat is regel twee op het lijstje principiële uitgangspunten van de gebroeders. 'De Telegraaf noemde Robert M. 'het monster van Riga'. Ik heb wel eens tegen iemand daar gezegd: alleen het woord 'Riga' is goed.' Zijn boodschap op de kansel is de basis onder wat hij zelf een beetje zijn levenswerk noemt: zijn inzet voor levenslang gestraften. Wim Anker heeft zes levenslang gestraften als cliënt, het leverde hem de bijnaam 'advocaat der uit-zichtlozen' op. Hans zegt dan: tjongejonge, niet iets om trots op te zijn, Wim. Wordt het niet tijd om die zaken af te staan aan een collega? Dan, serieus: 'Er zijn twee levenslang bij wie ik fel gepleit heb voor vrijspraak, omdat ik vind dat het bewijs flinterdun is. En dan boem, levenslang. Daar heb ik nog wel eens last van.'

doodstraf humaner

Anker is niet tegen levenslang. Wel tegen de onherroepelijkheid ervan, doordat er geen toetsingsmoment is na 20 of 25 jaar. Daarmee heeft Nederland het meest rigide beleid in de EU, dat juridisch volgens hem niet houdbaar meer is. 'Ik kan het in één regel zeggen: het Europees Hof zegt dat de levenslange gevangenisstraf zowel qua regelgeving als in de praktijk verkortbaar dient te zijn, en dat is in Nederland niet zo.'

Het huidige beleid van staatssecretaris Dijkhoff is volgens hem in het licht van Europese wetgeving en een uitspraak van de Hoge Raad volstrekt onhoudbaar. Binnen twee jaar, voorspelt Anker, zal er een wetswijziging komen waardoor die toetsing door een rechterlijke instantie ook in Nederland een feit zal zijn. Voor levenslang gestraften enorm belangrijk, zegt Anker. 'Ik heb een cliënt die zegt: de doodstraf zou voor mij veel humaner zijn geweest, want ik lijd iedere dag. Een tussentijdse toets betekent enig perspectief en hoop. Dat betekent dat men weer gaat leven.'